

Mattilsynet
Felles postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal
postmottak@mattilsynet.no
att. Fagrådgiver fiskehelse
sør og vest

Deres ref.:

Vår ref.: 18/02370

Dato: 23. februar 2018

Kunnskapsstøtte ved ILA-tilfellet 11543 Buholmen Ø - svar på innspill til forhøring

Viser til Mattilsynets bestilling per e-post fra Cecilie Ihle 20. februar 2018 med presisering fra Synnøve Hodneland 21. februar.

Bestillingen omhandler et innspill som Mattilsynet mottok fra næringsaktører i Austervoll 16. februar ved advokatfirmaet Steensrup Stordrange. Innspillet omfatter kommentarer til Veterinærinstituttets notat utarbeidet 8. februar. I dette notatet som uformelt ble sendt til Mattilsynet før høringsmøtet 9. februar, utredet Veterinærinstituttet smittesituasjonen og dødeligheten i nærområdet til Buholmen Ø. Notatet gjorde også rede for metodene som ble brukt, og var ment som en støtte for Veterinærinstituttets representanter i høringsmøtet. Mattilsynet videresendte notatet til deltakerne rett etter høringsmøtet var avsluttet.

Notatet trekker fram de tydeligste mønstrene fra Veterinærinstituttets utredning av smittesituasjonen i området og gir en overfladisk beskrivelse av hvordan undersøkelsen er gjennomført. Dette gjør at notatet kan fremstå som ufullstendig, noe som kan ha medført at deler av notatet er blitt misforstått. Veterinærinstituttet forklarer dette nærmere i sitt svar nedenfor og beklager dersom uklarheter har ført til merarbeid for de involverte parter.

Mattilsynets bestilling

Vi ber om at dere ser på punkt 5 i vedlegget som heter «180216 - Innspill til forhøring - Mattilsynet». Punkt 5 i dette vedlegget er en oppsummering av resten av vedleggene.

Vi trenger vurderingene fra dere til høringsbrevet så fort som mulig, siden dette skal brukes i forbindelse med fastsettelse av hasteforskriften.

Svar fra Veterinærinstituttet på pkt 5 i innspillet

Innspillet argumenterer for at fem av lokalitetene som er foreslått å inngå i en bekjempelsessone, skal gis mindre restriksjoner, og at disse lokalitetene legges til en overvåkningssone.

Det vises til at lokalitetene 10041 Kviksholmen og 35497 Drøno ikke omtales i notatet. Videre at lokalitet 32577 Klammerholmen er beskrevet med relativt lav smittekontakt sammenlignet med andre lokaliteter i den foreslåtte bekjempelsessonen. Det konkluderes derfor med at disse tre lokalitetene bør ligge utenfor en bekjempelsessone. Det blir også argumentert for at lokalitetene 32757 Horgefjorden og 14040 Krigsholmen har samme smittekontakt som lokaliteter i overvåkningssona, og at en likebehandling tilsier at også disse lokalitetene skal trekkes ut av en bekjempelsessone.

Veterinærinstituttets modell stammer fra et samarbeid med Norsk Regnesentral. Modellen er kalibrert med data fra ILA-utbrudd over 10 år, og ble i 2011 publisert internasjonalt av Aldrin og medarbeidere. I denne modellen blir smittekontakt beregnet ut i fra avstander mellom oppdrettslokaliteter, hvor mye fisk som står i den smittede lokaliteten, og hvor mye fisk som står i lokalitetene rundt (de mottakelige lokalitetene). Modellen trekker også inn informasjon om fisk på de mottakelige lokalitetene ble satt ut om våren eller høsten, og om fisk har blitt flyttet. Noen lokaliteter har hatt lite overlapp der både de og utbruddslokaliteten hadde mye fisk. Smittekontakten ble derfor beregnet som lav for Kviksholmen og Drøno, slik at disse lokalitetene ikke har blitt omtalt i notatet. Klammerholmen har blitt beregnet med noe høyere smittekontakt, men av samme årsaker lav sammenlignet med noen andre lokaliteter i bekjempelsessona. Brakklagte lokaliteter er ikke mottakelige for ILA, og opplever naturligvis ikke smittepress fra utbruddet.

ILA er en alvorlig smittsom sykdom som bruker lang tid på å utvikle seg. Selv om fisken på en lokalitet er smittet med ILA-virus, kan det ta lang tid før man ser sykdomstegn eller påviser virus i screeningprøver. Dette medfører at man ikke kan stole på at en lokalitet ikke er smittet før man har tatt ut mange målrettede prøver over lengre tid.

Hvis smitten har spredt seg vil antall fisk i hele området være av betydning, uavhengig av om de enkelte lokaliteter har opplevd lite smittekontakt med utbruddslokaliteten, eller har vært brakklagt under hele utbruddet. Ved å opprette en bekjempelsessone skaper man en buffer både i tid og rom rundt utbruddet slik at man kan få oversikt over smittesituasjonen før aktiviteten kan gjenopprettes. Sonen har derfor best effekt om man kan kontrollere aktiviteten i området som har vært utsatt for høy smittekontakt, og ikke begrenser tiltak til enkeltlokaliteter. Hvis smitten skulle ha spredt seg til andre lokaliteter i området, øker dette sannsynligheten for at lokalitetene 10041, 35497 og 32577 får lange perioder der både de og eventuelle nye utbruddslokaliteter har mye fisk. På denne måten oppstår stor smittekontakt ved eventuell spredning av sykdommen hvis aktiviteten i området opprettholdes.

Enkeltlokaliteter som opplever like stor smittekontakt med utbruddslokaliteten, kan ligge i områder med forskjellig smittekontakt generelt. Som et konkret eksempel ligger både Horgefjorden og Krigsholmen i et område med stor smittekontakt både mot sør og nord, mens lokalitet 31157 Fiksneset ligger i et område der færre lokaliteter har opplevd stor smittekontakt. Ved et eventuelt sekundærutbrudd vil sannsynligheten for at dette utbruddet ligger nært Fiksneset være mindre enn for Horgefjorden og Krigsholmen, med tilsvarende konsekvenser for videre smittekontakt. Disse lokalitetene er derfor ikke likt stilt i en usikker fremtidig smittesituasjon. Frislipp av enkelte lokaliteter i et område med stor generell smittekontakt medfører derfor økt risiko for at situasjonen kan komme ut av kontroll hvis sykdommen sprer seg.

Smittekontaktberegningene må i denne sammenheng leses som et bidrag til å forstå hvor langt unna utbruddslokaliteten man ser et mønster av høy smittekontakt, og ikke som et direkte mål på hva slags restriksjoner de enkelte lokaliteter skal underlegges. Veterinærinstituttet jobber for tiden med et prosjekt der områdebelastningen rundt ILA-utbrudd blir kvantifisert. Målsetningen er at man på sikt kan gi en sikrere tolkning, et bedre grunnlag for å fastsette soner og mer forutsigbarhet for næringsaktører.

Med utgangspunkt i beregninger av smittekontakt og tilgjengelig kunnskap mener Veterinærinstituttet at Mattilsynet har god faglig støtte for å inkludere de fem omtalte lokalitetene i en bekjempelsessone.

Innspillet trekker fram at den høye dødeligheten ved to av lokalitetene er godt forklart, og at denne ikke kan tilskrives høy smittekontakt med utbruddslokaliteten. Det er viktig å være klar over at dødelighet ikke inngår i beregningen av smittekontakt. Intensjonen med å lage en oversikt over dødelighet på lokaliteter i området var å gi Mattilsynet grunnlag for en videre utredning av smittesituasjonen i området. Det er naturlig å vurdere om dødeligheten på lokaliteter med høy smittekontakt kan skyldes sykdom som ikke har blitt oppdaget ennå.

Veterinærinstituttet har ikke mulighet til å vurdere betydningen av strømkontakt, deling av utstyr m.v. fordi smittekontaktmodellen ikke trekker inn denne informasjonen. Foreløpig finnes det altså ingen verktøy som er egnet til å vurdere dette objektivt.

Innspillet trekker fram at ansvaret for at diagnosen er forsinket ligger hos myndighetene, og bruker dette som argument for å begrense omfanget av en bekjempelsessone. Det foreligger ikke faglig grunnlag for å si at ansvarsforhold rundt diagnostikk er av betydning for smittespredning, og dette forholdet kan ikke tillegges vekt i et smittespredningsperspektiv.

Innspillet fremmer ønske om at de skjønnsmessige vurderingene rundt lokaliteter som ligger mer enn 5 km fra utbruddslokaliteten, revurderes. En avveining mellom kostnader for oppdrettsaktører og risiko ved videre smitte er Mattilsynets oppgave. Det samme gjelder utforming av et kontrollområde i tråd med regelverket, og i hvilken grad forholdene rundt utbruddet taler for å redusere omfanget av bekjempelsessonen.

Med hilsen

Halvor Hektoen
Konstituert avdelingsdirektør
Avdeling for fiskehelse

Anne-Gerd Gjevne
Fiskehelseansvarlig
Seksjon for fiskehelse og biosikkerhet

